

Votul cu majoritate calificată: un instrument pentru a spori eficacitatea politicii externe și de securitate a Europei

#SOTEU

12 septembrie 2018

«Dacă vrem să fim „weltpolitikfähig” (*), trebuie să ne simplificăm procesele decizionale. Nevoia aceasta compulsivă de unanimitate este cea care ne împiedică să acționăm în mod credibil pe scena mondială. Uniunea Europeană nu a putut ajunge la o poziție unitară referitoare la problemele din Marea Chinei de Sud; nu am putut ajunge la o poziție unitară referitoare la situația drepturilor omului în Republica Populară Chineză; nu am putut ajunge la o poziție unitară referitoare la Ierusalim. Trebuie să ne simplificăm procesele decizionale, astfel încât Uniunea Europeană să poată adopta poziții și prin votul cu majoritate calificată. Contrar convingerii larg răspândite, acest lucru nu ar implica modificări ale tratatului, întrucât articolul 31 alineatul (3) din Tratatul de la Lisabona permite Consiliului European să decidă în unanimitate în ce domenii deciziile pot fi luate în viitor cu majoritate calificată.»

Jean-Claude Juncker, a 54-a Conferință pe tema securității de la München, München, 17 februarie 2018

UE a trecut treptat de la votul în unanimitate la votul cu majoritate calificată de mai multe ori în istoria sa. Fiind introdusă prima dată prin Actul Unic European, majoritatea calificată este astăzi regula standard de vot pentru procesul decizional al UE. În cazul politicii externe și de securitate comune a UE, situația este diferită: de regulă se aplică votul în unanimitate, chiar dacă tratatele prevăd posibilitatea de a se recurge la forme mai flexibile de luare a deciziilor.

Exemple de domenii în care politica externă a UE a obținut rezultate

Politica externă și de securitate comună a UE a fost consolidată în mod considerabil în ultimii ani. UE devine un actor din ce în ce mai important pe scena mondială și mulți actori internaționali o consideră un promotor al valorilor universale.

De la facilitarea normalizării relațiilor dintre Belgrad și Pristina și reacția la încălcarea dreptului internațional de către Federația Rusă în estul Ucrainei și până la inițierea și intermedierea negocierilor legate de programul nuclear iranian, Uniunea a sprijinit în mod constant pacea și prosperitatea în vecinătatea sa și pe scena internațională în sens larg.

Cu toate acestea, ne dăm seama din ce în ce mai mult că peisajul internațional plin de provocări cu care ne confruntăm necesită o „schimbare a vitezei” în cadrul politicii externe și de securitate comune.

Participarea dnei Federica Mogherini, Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate și vicepreședinte al Comisiei, la negocierile privind acordul nuclear cu Iranul, desfășurate în perioada 26 martie-2 aprilie 2015 la Lausanne

Federica Mogherini a condus dialogul facilitat de UE dintre Belgrad și Pristina, iunie 2017 – Hashim Thaci, președintele Kosovo, Federica Mogherini și Aleksandar Vucic, președintele Serbiei

(*) capabili să acționăm în mod credibil pe scena mondială.

A venit momentul ca UE să își îndeplinească rolul la nivel mondial

Deși politica externă și de securitate comună a UE a fost consolidată în mod considerabil în ultimii ani, există o serie de domenii în care capacitatea de acțiune a UE ar putea fi mult îmbunătățită. Printre acestea se numără apărarea și promovarea drepturilor omului, impunerea de sancțiuni de către UE sau adoptarea unei poziții referitoare la principalele chestiuni regionale și geopolitice. Este necesar un mecanism decizional mai flexibil și mai eficient pentru a permite UE să reacționeze rapid și în mod adecvat la provocările mondiale în continuă schimbare. În acest scop, președintele Juncker invită Consiliul European să utilizeze posibilitățile existente în Tratatul UE pentru a adopta mai multe decizii cu majoritate calificată:

- articolul 31 alineatul (2) din Tratatul privind Uniunea Europeană permite deja Consiliului să decidă cu majoritate calificată în anumite cazuri prestabilite;
- „clauza pasarelă” specifică pentru politica externă și de securitate comună prevăzută la articolul 31 alineatul (3) din Tratatul privind Uniunea Europeană conferă Consiliului European competența de a extinde votul cu majoritate calificată și la alte aspecte specifice legate de politica externă și de securitate comună, dacă statele membre decid acest lucru în unanimitate.

Comisia Europeană sugerează analizarea mai aprofundată a acestor două opțiuni. Mai precis, aceasta a identificat trei domenii concrete care ar beneficia imediat de pe urma aplicării „clauzei pasarelă”, fără ca acest lucru să aducă atingere culturii instituționale, consacrate în UE, a obținerii consensului.

Trecerea de la votul în unanimitate la votul cu majoritate calificată în cadrul politicii externe – TREI DOMENII

1 POZIȚIILE PRIVIND CHESTIUNI LEGATE DE DREPTURILE OMULUI ÎN FORURILE INTERNAȚIONALE, CUM AR FI CONSILIUL PENTRU DREPTURILE OMULUI DIN CADRUL ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE

Unitatea politică cu privire la drepturile omului este esențială pentru menținerea puterii necoercitive a UE și a credibilității sale pe plan internațional, în interiorul și în afara organizațiilor multilaterale.

2 DECIZIILE DE INSTITUIRE A REGIMURILOR DE SANȚIUNI

Politica UE în materie de sancțiuni este unul dintre cele mai puternice instrumente de politică externă ale UE, deoarece folosește puterea economică semnificativă a Uniunii pentru a promova obiectivele sale externe. La nivel intern, unitatea UE este esențială pentru a menține condițiile de concurență echitabile pe piața unică și eficiența normelor Schengen comune.

3 DECIZIA DE A LANSA SAU DE A PUNE ÎN APLICARE MISIUNI CIVILE CA RĂSPUNS LA SITUAȚIILE DE CRIZĂ DIN STRĂINĂTATE

Pe măsură ce Uniunea Europeană face eforturi să asigure stabilitatea în vecinătatea sa, este probabil ca numărul și importanța misiunilor civile să crească.

Avantajele votului cu majoritate calificată în domeniul politicii externe

Utilizarea majorității calificate ar face ca Uniunea să devină un actor internațional mai puternic, mai eficace și mai credibil, deoarece aceasta ar putea, cu mai multă ușurință:

să își îndeplinească pe de-a-ntregul mandatul pe scena internațională prin poziții solide și coerente;

să reacționeze **rapid și eficient** la provocările legate de politica externă din vecinătatea sa extinsă sau dincolo de aceasta;

să întărească **reziliența UE**, protejând statele membre împotriva presiunilor specifice din partea țărilor terțe care încearcă să divizeze Uniunea.

Problemele aferente votului în unanimitate în domeniul politicii externe și de securitate comune

DREPTURILE OMULUI LA NIVEL INTERNAȚIONAL

În iunie 2017, din cauza cerinței privind unanimitatea, UE nu a fost în măsură să adopte, în cadrul Consiliului pentru Drepturile Omului al Organizației Națiunilor Unite de la Geneva, o declarație referitoare la situația drepturilor omului în China, aceasta fiind astfel prima dată când UE nu a adoptat nicio declarație în cadrul Consiliului ONU pentru Drepturile Omului.

DECLARAȚIILE DE POLITICĂ EXTERNĂ ALE UE

În iulie 2016, UE nu a fost în măsură să susțină rapid hotărârea referitoare la Marea Chinei de Sud pronunțată de o instanță de arbitraj în temeiul Convenției Națiunilor Unite asupra dreptului mării, din cauza opoziției unui număr limitat de state membre, fără legătură cu obiectul hotărârii în cauză. Abia după mai multe zile de negocieri intense, s-a ajuns în cele din urmă, cu întârziere, la un acord privind o declarație. Cu toate acestea, UE nu s-a putut pune de acord să solicite punerea în aplicare a hotărârii arbitrale.

SANȚIUNILE IMPUSE DE UE

În vara anului 2017, votul în unanimitate a blocat adoptarea de către UE a unor măsuri restrictive specifice împotriva Venezuelei, ca răspuns la subminarea Adunării Naționale alese în mod democratic. Măsurile au fost adoptate în cele din urmă în noiembrie 2017, după ce situația s-a înrăutățit și mai mult. De asemenea, normele privind unanimitatea au întârziat sau au împiedicat ajungerea la un acord referitor la persoanele și entitățile care ar trebui să fie vizate de regimurile de sancțiuni existente ale UE.

MISIUNILE CIVILE DIN DOMENIUL POLITICII DE SECURITATE ȘI APĂRARE COMUNE

În unele cazuri, normele privind votul în unanimitate au fost utilizate ca instrument de negociere. În 2018, un stat membru a blocat prelungirea mandatului unei misiuni civile a UE în regiunea Sahel până când un alt stat membru și-a retras rezervele cu privire la o altă misiune în Irak.

